

ชื่อ นายกวินธร เสถียร
วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2547

ชื่อเรื่อง การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการบ่อฝังกลบ
ขยะมูลฝอยเทศบาลนครพิษณุโลก

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเทศบาลนครพิษณุโลก โดยกำหนดจุดมุ่งหมายรอง คือ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและรูปแบบการมีส่วนร่วมในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเทศบาลนครพิษณุโลกของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และเพื่อศึกษาความต้องการและความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ ประกอบด้วย การศึกษาเอกสารและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในโครงการ จำนวน 28 คน โดยใช้กรอบแนวคำถามในการสนทนากลุ่มและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ประชาชนหมู่ที่ 1-10 ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดพิษณุโลก และประชาชนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในโครงการ จำนวน 6,134 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Chi-Square

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัญหาจากการดำเนินโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเทศบาลนครพิษณุโลก เกิดขึ้นจากการที่ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับผลดีและผลเสียจากโครงการก่อนที่จะมีการดำเนินงาน

2. ความต้องการและความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ส่วนประเด็นที่ประชาชนมีความต้องการและมีความรู้ความเข้าใจสูง คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านหอกระจายข่าวชุมชน และในด้านที่ประชาชนมีความต้องการและมีความรู้ความเข้าใจต่ำ คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น และการประเมินผลผ่านเว็บไซต์ สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปของประชาชนเกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ พบว่า มีความสัมพันธ์กับความต้องการและความรู้ความเข้าใจรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย พัฒนามาจากผลการวิเคราะห์จากการศึกษาเอกสาร การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีผู้แสดงทางสังคมที่สำคัญประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยภาครัฐควรมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการทั้งหมด แต่ควรเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารก่อนการดำเนินโครงการ คือ รับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลดีผลเสียจากโครงการ โดยเฉพาะรับฟังแนวทางแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาความจำเป็น และรับฟังความต้องการต่อโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ก่อนตัดสินใจเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ รวมทั้งมีส่วนร่วมวางแผน ติดตามตรวจสอบ และประเมินผลโดยผ่านตัวแทนจากทุกฝ่ายในรูปของคณะกรรมการ

นอกจากนี้ภาครัฐยังมีส่วนร่วมรับและกระจายผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ การจ่ายค่าชดเชยจากผลกระทบของโครงการและการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการใช้บริการกำจัดขยะมูลฝอย ส่วนรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ภาคเอกชนไม่ต้องเข้ามีส่วนร่วม คือ การดำเนินการ และการวางแผน ทั้งนี้ ภาคเอกชนควรมีส่วนร่วมในการประสานงานและเป็นที่ปรึกษาของภาครัฐและภาคประชาชนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและให้คำแนะนำเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมแก่ผู้อยู่ในพื้นที่โครงการ สำหรับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการดำเนินงานนับว่ามีความจำเป็นน้อย
